

Voorstel voor	Algemeen bestuur	
Vergaderdatum	13 oktober 2021	
Onderwerp	Aanvraag Nationaal Groeifonds	
Agendapunt	7	
Kenmerk	B2021/4280	
Portefeuillehouder	Erik Liefers	
Opsteller/indiener	Piet van Erp en Jos Jogems p.van.erp@vechtstromen.nl j.jogems@vechtstromen.nl 06 21882550 / 06 54216526	Peter Jelsma
Vertrouwelijkheid	nee	

Routing	Besluit
Advies commissie	Niet van toepassing.
Besluit algemeen bestuur 13 oktober 2021	

I. Voorstel

Samengevat wordt voorgesteld:

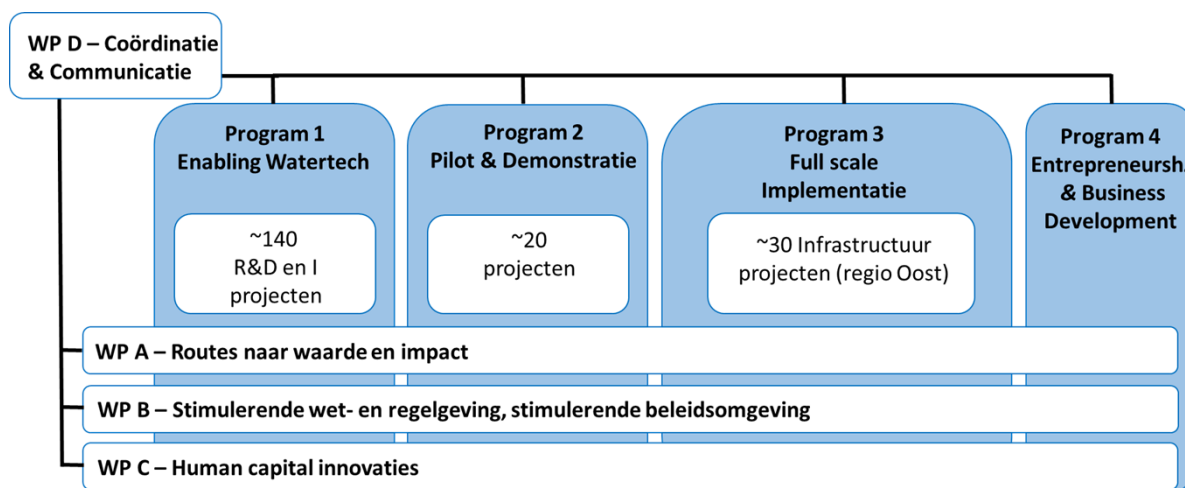
- kennis te nemen om de onder a t/m h genoemde investeringsprojecten onder te brengen in de aanvraag 'groeiplan watertechnologie' van het ministerie van I&W voor het Nationale Groeifonds:
 - rwzi Enschede; effluentkwaliteit verhogen voor hergebruik gezuiverd afvalwater (verwijderen microverontreinigingen);
 - rwzi Oldenzaal; effluentkwaliteit verhogen voor hergebruik gezuiverd rioolwater (verwijderen microverontreinigingen);
 - rwzi Goor; effluentkwaliteit verhogen voor hergebruik gezuiverd rioolwater (verwijderen microverontreinigingen);
 - rwzi Tubbergen; effluentkwaliteit verhogen voor hergebruik gezuiverd rioolwater (verwijderen nutriënten en microverontreinigingen) ;
 - rwzi Hengelo; productie groene waterstof en restwarmte (circulaire economie);
 - rwzi Emmen; productie groene waterstof (circulaire economie);
 - rwzi Ommen; terugwinnen cellulose om waterkwaliteit te verhogen (circulaire economie);
 - Centrale regiekamer; slim en efficiënt aansturen van rwzi's (Smart monitoring en ICT);
- kennis te nemen van de bijgevoegde cofinancieringsverklaring voor de investeringen (opgenomen in de programmabegroting 2021-2024). Het gaat hier om projecten a, d en h voor de periode tot en met 2024;
- kennis te nemen van de bijgevoegde intentieverklaring om de mogelijke investeringen in de periode 2025 tot 2032 onder te brengen onder de aanvraag 'groeiplan watertechnologie'.
- Kennis te nemen van het gegeven dat de governance structuur nader wordt uitgewerkt en besluitvorming hierover volgt, afhankelijk van de voorgesteld vorm van de governance structuur.

II. Inleiding / kader

Eind mei is op initiatief van de Rijn Oost waterschappen samen met provincies Gelderland en Overijssel, OOST-NL, partners uit het bedrijfsleven, Vitens en kennisinstellingen, het groeiplan Waterfabriek van de Toekomst als pre-aanvraag ingediend (pijler infrastructuur) bij het ministerie I&W voor een investeringsbijdrage uit het Nationaal Groeifonds. Er zijn 244 groeiplannen ingediend. [Klik hier voor een overzicht](#). Uit de pre-selectie in juli bleek dat het Ministerie van I&W een groeiplan rond watertechnologie nader wil uitwerken en doorgeleiden naar de beoordelingscommissie. Het Ministerie van I&W heeft echter als voorwaarde gesteld dat het groeiplan Waterfabriek van de Toekomst moet worden samengevoegd met de aanvraag De Blauwe Motor (nummer 33 in het overzicht) van Topconsortium Kennis en Innovatie (TKI, Wetsus en KWR.)

Uit gesprekken met hierboven genoemde partijen bleek dat beide plannen te combineren zijn tot één sterk plan, waarbij de bedoeling en aanpak van beide plannen behouden blijft. Na afstemming met de portefeuillehouders waterketen Rijn Oost op 1 september jongstleden, is bijgevoegd groeiplan Watertechnologie opgesteld. Voorafgaand aan de definitieve indiening op 31 oktober 2021 vraagt het ministerie van I&W aan alle partners om een cofinancieringsverklaring van de projecten voor de eerste drie jaar. Dat is de aanleiding om eind september in de dagelijkse besturen van de Rijn-Oost waterschappen dit voorstel ter besluitvorming te agenderen. Voor de projecten in de periode vanaf 2024 (zie intentieverklaring), volgt later - met de nieuwe inzichten - bestuurlijke besluitvorming.

Het groeiplan Watertechnologie bestaat uit vier programmalijnen (zie figuur). De initiatieven die in het oorspronkelijke voorstel waren opgenomen worden volledig ondergebracht in programma drie (implementatie). Het gaat hier om investeringen in watertechnologie gerelateerde infrastructuur projecten in Oost Nederland. Een aantal pilot projecten kunnen in programma twee worden ondergebracht. Naast de vier programmalijnen zijn er een drietal werkpakketten geformuleerd, die van relevantie zijn voor alle programmalijnen en mede gevoed worden vanuit de 4 programma's.

III. Beoogd effect

Een (eventuele) toekenning van een bijdrage uit het Nationale Groeifonds biedt de waterschappen kansen om vanuit de uitvoering van de primaire taken, de economische groei in Landsdeel Oost een extra (bovenwettelijke) toekomstbestendige blauwe impuls te geven met vernieuwende en duurzame watertechnologie projecten. Daarmee kunnen de doelen en ambities op het gebied van verduurzaming, droogte, digitale transformatie, waterkwaliteit, circulaire economie en energietransitie versneld worden gerealiseerd.

Hiernaast draagt een Groeifondsinvestering bij aan het versterken van de regionale economie in Oost Nederland. Deelname aan het Nationaal Groeifonds versterkt bovendien de zichtbaarheid en imago van de waterschappen als moderne en maatschappelijk geëngageerde overheid.

IV. Argumenten

1.1 De waterkwaliteit in Oost Nederland staat onder druk.

De chemische kwaliteit van het oppervlaktewater staat onder druk, door de aanwezigheid van nutriënten, microverontreinigingen, gifstoffen, zware metalen en medicijnresten. Door klimaatverandering wordt dit vraagstuk alleen maar groter. In droge periode neemt door geringe verdunning de concentraties toe. Met heftige regen gaan overstorten vaker in werking. Een belangrijke bron van deze verontreinigingen zijn de zuiveringsassets. De waterschappen investeren de aankomende jaren daarom fors om de waterkwaliteit te verbeteren. Een bijdrage uit het Nationale Groeifonds geeft een versnelling en een impuls aan het verbeteren van de waterkwaliteit door naast investeringen in de eisen voor KRW ook te investeren in maatregelen om microverontreinigingen en medicijnen te verwijderen op een aantal zuiveringen.

1.2 De investeringsprojecten a /m h zijn opgenomen in de Meerjarenverkenning 2021-2031.

In de Meerjarenverkenning 2021-2031 is extra budget gereserveerd voor investeringen in de zuiveringsassets om de zogenoemde infrastructuur op orde te houden en om te voldoen aan de eisen van Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze investeringen worden opgevoerd als de cofinanciering voor de bijdrage vanuit het Nationaal Groeifonds.

1.3 Met de investeringsprojecten a t/m d wordt financiering gevraagd voor full scale verwijderen van microverontreinigingen en medicijnresten.

In het bestuursakkoord is afgesproken om in deze bestuursperiode samen met partners te werken in pilots om meer kennis te ontwikkelen over de aanpak van het verwijderen van medicijnresten en microverontreinigingen. Hierbij wordt uitgegaan van cofinanciering. We geven hier invulling aan bijvoorbeeld met het BODAC project in Emmen. Met een bijdrage uit het groeifonds kunnen we voor zuiveringen waar we ook een opgave hebben in het kader van de KRW een schaa sprong maken om de effluentkwaliteit sterk te verbeteren. Het eerste project waar dit zich voordoet is de rwzi Tubbergen (investeringsproject d), waar de voorbereiding voor aanpassing is gestart. Het full scale verwijderen van medicijnen op de rwzi Tubbergen (2023/2024) is een andere invulling van de afspraken die in het bestuursakkoord zijn vastgelegd. Voor de investeringsprojecten a t/m c is de uitvoering voorzien na 2025.

1.4 De investering in investeringsproject h (centrale regiekamer en E&PA) levert een financieel voordeel op.

De investeringen voor de centrale regiekamer zijn opgenomen in de MJV 2022-2032. Indien er subsidie wordt verleend levert dit een financieel voordeel op voor de investeringen in het zogenoemde project PRAUT en dat geeft verlichting van de kosten voor de realisatie van de centrale regiekamer en de vervanging van Elektra en Procesautomatisering (E&PA) investeringen op alle zuiveringen. Het algemeen bestuur beslist in een later stadium over de inzet van deze financiële meevaller.

2.1 Een cofinancieringsverklaring is een eis vanuit het Nationaal Groeifonds.

Uit de voorwaarden voor financiering uit het Nationaal Groeifonds blijkt dat investeringen voor de eerste drie jaar 'hard' moeten zijn. De projecten genoemd onder de punt a, d en h zijn opgenomen in de programmabegroting 2021-2024 en hiermee is financiering bestuurlijk gegarandeerd. De cofinancieringsverklaring is een voorwaarde voor een bijdrage uit het Nationale Groeifonds.

3.1 Met de intentieverklaring geeft Vechtstromen aan voornemens te zijn ook investering uit te voeren na 2025.

De investeringen in het Groeifonds gaan over een periode van 10 jaar. Het Groeifonds eist voor investeringen na 2025 een verklaring dat Vechtstromen deze serieus wil uitvoeren. Met de intentieverklaring geeft Vechtstromen deze toezegging. De projecten a t/m h zijn als opgaven opgenomen in de meerjarenverkenning 2022-2032 en daarmee is uitvoering voor nu voldoende geborgd.

4.1 Een vorm van governance is noodzakelijk voor een langjarige samenwerking en om geldstromen rechtmatige te kunnen verdelen.

Bij het groeiplan zijn een groot aantal partners betrokken, met allen een eigen rol en functie. Naast de RijnOost waterschappen zijn, de provincies Overijssel en Gelderland, kennisinstellingen, zoals Wetsus en drinkwatermaatschappij Vitens en diverse (regionale) bedrijven betrokken. Bij toekenning van een financiering wordt de aankomende 10 jaar intensief samengewerkt in R&D onderzoeken, pilotprojecten en uitvoeringsprojecten. Een gedragen en rechtmatige governance is derhalve noodzakelijk. De governance structuur wordt in het najaar nader uitgewerkt, zodat deze bij een positieve beslissing op de Groeifondsaanvraag ingevoerd kan worden. De voorgestelde governance structuur wordt separaat voorgelegd ter besluitvorming aan het DB of AB en afhankelijk van de voorgestelde vorm van de governance structuur.

V. Risico's en kanttekeningen

1.1 DB is bevoegd om subsidies aan te vragen

Het AB heeft het DB de bevoegdheid gedelegeerd om subsidies aan te vragen (artikel 2, lid 4, Delegatiebesluit waterschap Vechtstromen). Het DB vindt het echter belangrijk om het AB aan de voorkant te betrekken bij deze aanvraag, omdat het een bestuursperiode overschrijdend proces is, de omvang van het aangevraagde bedrag hoog is en nu al een intentieverklaring getekend moet worden voor investeringen na deze bestuursperiode.

1.2 De ambtelijke capaciteit staat onder druk

Vechtstromen staat de aankomende jaren voor een intensieve investering in de zuiveringsassets. De voorgestelde groeifondsinvesteringen vinden plaats op locaties waar Vechtstromen al een opgave heeft. We proberen 'werk met werk te maken'. Neemt niet weg dat het een extra inspanning vraagt om de maatregelen op de reeds geprogrammeerde assets uit te voeren. Dit vraagt extra inzet van de ambtelijke organisatie en die staat al onder druk.

1.3 Beslissing op toekenning van financiering uit het Nationaal Groeifonds is begin 2022

De voorstellen worden ingediend door de ministeries. In het geval van onderhavig voorstel het ministerie van I&W. Na een eerste procedurele toets worden de voorstellen voorgelegd aan een onafhankelijke commissie, onder leiding van de heer J. Dijsselbloem voor inhoudelijke beoordeling. De groeifondsaanvraag is een subsidieaanvraag, dat betekent dat er een overeenkomst wordt gesloten nadat de commissie bereid is om de gevraagde subsidie middelen beschikbaar te stellen. Dit vindt plaats begin 2022, want dan volgt de bekendmaking van de beslissing door de commissie. Bij een positief besluit van de beoordelingscommissie/minister kan elk waterschap opnieuw afwegen of ze volledig meedoen of in afgeslankte vorm. Vaststelling van de subsidie vindt plaats in het voorjaar 2022, aansluitend zal een convenant worden gesloten tussen het ministerie en de betrokken partijen, waarbij afspraken over geldstromen en governance worden vastgelegd.

2.1 De voorgestelde investeringen in de Meerjarenverkenning 2021-2031 zijn voor de jaren na 2024 indicatief.

Een aantal investeringsprojecten worden uitgevoerd na 2024. De opgevoerde bedragen in de groeifondsaanvraag zijn gebaseerd op de Meerjarenverkenning 2022-2032. Deze investeringen voor de jaren na 2024 zijn nog niet 'hard' en de hoogte van de investering is gebaseerd op indicatieve waarden. In de loop van de jaren worden de bedragen steeds nauwkeuriger en dit zal dan gecorrigeerd worden in de groeifondsaanvraag.

VI. Financiën

De totale omvang van Vechtstromen in het groeifonds in de periode 2022-2031 omvat een investeringsvolume van € 150 miljoen. Hiervan is naar verwachting € 73 miljoen niet subsidiabel, aangezien dit reguliere taken zijn of omdat er al cofinanciering van het Rijk is toegezegd. Daarmee wordt het subsidiabele deel van de kosten € 77 miljoen, waarop 50% subsidie wordt aangevraagd uit het Nationale Groeifonds. De eventueel toegekende subsidie is een programmasubsidie en is dus niet één op één gekoppeld aan de voorgestelde projecten. Overschrijding van de kosten van één project, kunnen worden ingezet voor overschrijding van een van de andere projecten van Vechtstromen. Daarnaast is budget uitwisseling mogelijk tussen de partners in programmalijn 3 (Full scale implementatie).

In de programmabegroting 2021-2024 zijn middelen voor cofinanciering van de genoemde projecten a, d en h in de periode tot 2024 geraamd tot een hoogte van € 11 miljoen, waarop € 5,5 miljoen bijdrage wordt gevraagd uit het groeifonds. De aanvullend gevraagde € 66 miljoen (77-11) leidt bij daadwerkelijke subsidiering tot een bijdrage uit het groeifonds van € 33 miljoen.

De partners in het project dragen – gedurende de looptijd van het project - 6% van de subsidiebijdrage voor organisatie- en programmakosten. In het geval van Vechtstromen is dat een bedrag van € 2,3 miljoen. De subsidiebijdrage voor Vechtstromen komt na aftrek van deze organisatie- en programmakosten dan uit op € 36,2¹ miljoen.

Voor de periode na 2024 zijn investeringen nog maar zeer beperkt vastgelegd. De kern is dat ook in die periode gedeeltelijk een extra investering wordt voorgesteld, die door subsidiering leidt tot minder meerkosten. Opgemerkt wordt dat mochten we bij een positieve beschikking instemmen met de bijdragen uit het Nationale Groeifonds, dan binden we ons voor de aankomende 10 jaar.

Mochten na 10 jaar de totale investering van Vechtstromen lager zijn dan de geraamde kosten in het kader van de nu voorliggende aanvraag voor het groeifonds, dan ligt er geen verplichting om aanvullende werkzaamheden uit te voeren, om het budget vol te maken. De subsidie wordt vastgesteld op basis van uitgevoerde werkzaamheden en kosten en niet op basis van geraamde kosten.

VII. Communicatie

Vanuit het consortium van initiatiefnemers wordt een gezamenlijke communicatieboodschap opgesteld en uitgedragen over het indienen van een aanvraag bij het Nationaal Groeifonds. Het ministerie van I&W en de commissie onder leiding van de heer Dijsselbloem zullen in het voorjaar van 2022 communiceren over de toekenning van aanvragen.

Naast het weekbericht is communicatie vanuit Vechtstromen niet aan de orde.

¹ (5,5+33-2,3= 36,2)

Kernboodschap

Het Kabinet Rutte III heeft in 2020 het Nationaal Groeifonds geïntroduceerd. Een fonds waarmee het Rijk samen met initiatiefnemers investeert in projecten, die zorgen voor economische groei op langere termijn. Het Nationale Groeifonds geeft ruimte om te blijven investeren in bijvoorbeeld gezondheidszorg, onderwijs en maatregelen tegen klimaatverandering. De Rijn Oost waterschappen hebben ook een aanvraag ingediend. De groeiplanaanvraag van de vijf Rijn Oost waterschappen heeft uiteindelijk geleid tot een investeringsaanvraag met de titel Groeiplan Watertechnologie. Dit plan is opgesteld in een netwerksamenwerking/consortium met diverse partners uit landsdeel oost. Centraal staan investeringen in rioolwaterzuiveringen om versnelling te geven aan de verbetering van de waterkwaliteit, circulaire economie en SMART technologie en ICT. Vanwege de blik op de toekomst zijn de investeringen gebaseerd op innovatieve technieken en maatregelen in de zuiveringsassets als extra op reeds geprogrammeerde investeringen van de vijf waterschappen.

VIII. Uitvoering

Het ministerie van I&W dient uiterlijk 31 oktober 2021 het definitieve propositievoorstel in de bij Beoordelingscommissie onder voorzitterschap van de heer J. Dijsselbloem. In het voorjaar 2022 maakt de beoordelingscommissie bekend of het voorstel groeifonds watertechnologie mede gefinancierd wordt uit het Nationale Groeifonds. Bij een positief besluit zal bestuurlijke besluitvorming plaatsvinden over formele samenwerkingsovereenkomst(en) en wordt een convenant gesloten tussen het ministerie en de betrokken partijen, waarbij afspraken over geldstromen en governance worden vastgelegd.

Procedureel – eerder genomen besluiten

- DB besluit: 25 mei 2021 verkenning voor aanvraag Nationaal Groeifonds, kenmerk B2021/4067
- DB besluit: 28 september 2021 aanvraag Nationaal Groeifonds, kenmerk B2021/4255

IX. Bijlage(n)

1. Besluit.
2. Cofinancieringsverklaring.
3. Intentieverklaring.
4. Groeiplanaanvraag watertechnologie (op te vragen via bestuursondersteuning@vechtstromen.nl).

Besluit Aanvraag Nationaal Groeifonds

Kenmerk: B2021/4280

Het algemeen bestuur van het waterschap Vechtstromen;

gezien het advies d.d. 28 september 2021;

gelet op de artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet;

BESLUIT

1. kennis te nemen om de onder a t/m h genoemde investeringsprojecten onder te brengen in de aanvraag 'groeiplan watertechnologie' van het ministerie van I&W voor het Nationale Groeifonds:
 - a. rwzi Enschede; effluentkwaliteit verhogen voor hergebruik gezuiverd afvalwater (verwijderen microverontreinigingen);
 - b. rwzi Oldenzaal; effluentkwaliteit verhogen voor hergebruik gezuiverd rioolwater (verwijderen microverontreinigingen);
 - c. rwzi Goor; effluentkwaliteit verhogen voor hergebruik gezuiverd rioolwater (verwijderen microverontreinigingen);
 - d. rwzi Tubbergen; effluentkwaliteit verhogen voor hergebruik gezuiverd rioolwater (verwijderen nutriënten en microverontreinigingen);
 - e. rwzi Hengelo; productie groene waterstof en restwarmte (circulaire economie);
 - f. rwzi Emmen; productie groene waterstof (circulaire economie);
 - g. rwzi Ommen; terugwinnen cellulose om waterkwaliteit te verhogen (circulaire economie);
 - h. Centrale regiekamer; slim en efficiënt aansturen van rwzi's (Smart monitoring en ICT);
2. kennis te nemen van de bijgevoegde cofinancieringsverklaring voor de investeringen (opgenomen in de programmabegroting 2021-2024). Het gaat hier om projecten a, d en h voor de periode tot en met 2024;
3. kennis te nemen van de bijgevoegde intentieverklaring om de mogelijke investeringen in de periode 2025 tot 2032 onder te brengen onder de aanvraag 'groeiplan watertechnologie';
4. kennis te nemen van het gegeven dat de governance structuur nader wordt uitgewerkt en besluitvorming hierover volgt, afhankelijk van de voorgesteld vorm van de governance structuur.

Aldus vastgesteld in de vergadering d.d. 13 oktober 2021.

Het algemeen bestuur,

dr. S.M.M. Kuks, watergraaf

drs. R.I. Andringa, secretaris